

Valtuustoaloite / Kutsukyyti Mäntsälän sisäiseen liikenteeseen

Kunnanvaltuusto 13.06.2022 § 57

SDP:n valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet esittivät seuraavan valtuustoaloitteen valtuuston kokouksessa 13.6.2022:

"Mäntsälän kunnanvaltuusto 13.6.2022

VALTUUSTOALOITE

Kutsukyyti Mäntsälän sisäiseen liikenteeseen

Kuntastrategian ensimmäinen kärkitavoite lupaa toteuttaa lähipalvelut kustannustehokkaina ja asukaslähtöisinä. Vaikka monia palveluita jo saa etäyhteydellä, ei fyysisen liikkumisen tarve palveluiden ääreen tule kokonaan katoamaan.

Eräissä Mäntsälän kaltaisissa pinta-alaltaan laajoissa, useita kyläkeskuksia käsittävissä kunnissa on päädytty sisäisessä liikenteessä kokeilemaan sovelluspohjaista kutsukyytimallia. (mm. R-kyyti, Riihimäki)

Mallissa kyydit voi tilata osoitteesta osoitteeseen palvelualueen sisällä. Tilauksen voi tehdä välittömään tarpeeseen tai ennakoon. Reitit muodostetaan asiakkaiden tilausten pohjalta. Aikataulu ilmoitetaan joustavana aikavälinä, jotta samaan suuntaan kulkevia matkustajia voidaan yhdistellä samoille reiteille.

Toimiessaan malli on ekonominen: Tyhjät ajot ja turhat odotustunnit poistuvat ja aina kun auto liikkuu, kuntalainen saa palvelua. Mäntsälässä malli voisi toimiessaan mahdollistaa kylissä asumisen ilman auton omistamisen pakkoa.

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että hallitus selvittää esitetyn kaltaisen mallin soveltuvuuden ja mahdollisuudet kunnan sisäisen liikenteen hoitamiseen."

Päätös: Valtuusto päätti lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite 1. Aloite

Kunnanhallitus 20.06.2022 § 150

Kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus lähettää aloitteen tekninen ja elinvoimalautakunnalle valmisteltavaksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Kuntakehityslautakunta 25.01.2023 § 7

Mäntsälän kunta on kilpailuttanut kaikille avoimia joukkoliikennevuoroja, joiden aikataulut perustuu koulujen alkamis- ja päättymisaikoihin eli oppilaiden kulku-aikoihin. Ko. linjojen reitit ja aikataulut löytyvät kunnan nettisivuilta

<https://www.mantsala.fi/asuminen-ja-ymparisto/liikenne-ja-kadut/joukkoliikenne/>

Reittitarjonta Mäntsälän kunnan kaltaisessa pinta-alaltaan hyvin laajassa kunnassa on haasteellinen toteuttaa. Mäntsälän pinta-ala on lähes 600 k-m², kun aloitteessa mainitun Riihimäen pinta-ala on noin 125 k-m². Riihimäen R-kytyä on muutoinkin selvitetty tarkemmin vertailun vuoksi.

Tietoa R-kytyistä

R-kyty on Riihimäen uusi kutsukytyipalvelu, joka liikennöi asiakkaiden omien reittien ja aikataulujen mukaan. Aikataulu ilmoitetaan aikavälinä, jotta samaan suuntaan kulkevia matkustajia voidaan yhdistellä samoille reiteille. R-kyty palvelee koko taajama-alueella sekä Herajoen työssäkäynti alueella. R-kytyä ajaa kolme pikkubussia, jotka kaikki ovat matalalattiaisia. Yhteen autoon mahtuu kerralla enintään 16–18 matkustajaa. Matka maksetaan sovelluksella tilausta tehdessäsi (aikuisen 2 €, lapsi 1 €) tai samoin kuin maksaisi tavallisessa bussissa. Kyytiin pääsee normaaleilla paikallisliikenteen lipputuotteilla tai maksamalla sovelluksella tilauksen yhteydessä. Paikallisliikenteessä maksutta matkustavat kulkevat myös R-kytyillä maksutta. Myös alle 7-vuotiaan matka on aina maksuton. Toiminta-ajat ovat ma–pe klo 5–23 ja la–su klo 7–17.

Vertailu Mäntsälään

Karkeasti arvioiden R-kytyin palvelualueen laajuus on noin 30 k-m². Vertailuna Mäntsälän kirkonkylän asemakaava-alue on karkeasti noin 12 k-m². R-kytyin tapaista kutsukytyipalvelua olisi siten vertailtavissa enemmän Kirkonkylän kaava-alueen ja lisäksi joidenkin työpaikka-alueiden väliseen liikenteeseen kuin koko kuntaa koskeva palvelu.

Erilaisia kutsukytykokeiluja on ollut muitakin eri puolilla Suomea. Myös Mäntsälässä on ollut erilaisia kyytikokeiluja aiemmin mm. junaliikenteeseen sovitettuna. Nämä kokeilut ovat päättyneet, kun kulkijoita ei ole ollut tai on ollut vain satunnaisesti.

Mäntsälän liikennepalveluselvitys 2018

Vuonna 2018 on laadittu liikennepalveluselvitys (Linea konsultit Oy), jossa on selvitetty liikennepalveluiden kehityskohteita. Selvityksessä on myös kuvattu myös kunnan sisäisen palveluliikenteen mahdollisia toimenpiteitä.

Käytännössä sisäisen palveluliikenteen käynnistäminen edellyttäisi lisäliikenteen ostamista ja liikenteen tarkempaa suunnittelua. Vuoden 2018 kustannustason mukaisia hinta-arvioita on myös esitetty liikennepalveluselvityksessä.

Nykyiset kuljetussopimukset

Mäntsälän kilpailuttamat vuorot ja kouluautot on hankittu päivähinnalla, joka tarkoittaa että kuljetukset ovat samaan hintaan käytettävissä myös muihin mahdollisiin kuljetustarpeisiin, kuitenkin huomioiden ajolainsäädäntö sekä koulujen vakiintuneet kuljetustarpeet. Kuljetussopimukset ovat voimassa sopimuskauden lisäksi sopimusten optiokaudet lukuvuodet 2023-2024 ja 2024-2025. Kuljetuspalveluja

hankitaan koulujen lukukausien ajaksi, joten koulujen loma-aikoina liikennettä ei ole.

Nykyisten kuljetussopimusten mukaisten reittien ”häntiä” sekä aamupäivää on käytetty erilaisiin kuljetustarpeisiin etenkin koulujen tarpeisiin ja tarvittaessa muutenkin. Koulukuljetuksiin liittyvistä aikatauluista sekä ajolainsäädännöstä johtuen varsinaista palveluliikennettä näihin ei ole laajemmin käytännössä mahdollista yhdistää.

Kutsukyytipalveluihin ei ole varattu määrärahaa talousarviossa.

Yhteenvetona

Aloitteen mukainen kutsukyyti Mäntsälän sisäiseen liikenteeseen vaatii lisäliikenteen ostamista. Palvelun laadun takia myös liikennöintiä tulisi olla koulujen lukukausien ulkopuolella. Liikennepalveluselvitys on tehty vuonna 2018, jonka jälkeen on tapahtunut mm. markkinaehtoisessa joukkoliikenteessä muutoksia ja liikenteen määrässä muutoinkin mm. koronapandemian johdosta. Selvitys on siten monelta osin vanhentunut. Liikennepalveluselvitykseen olisi perusteltua tehdä päivitys ennen seuraavaa kuljetussopimusten kilpailutusta ja siinä yhteydessä tulisi tarkemmin arvoida vaihtoehtoja kutsukyydin mahdollisesta järjestämisestä ja sen kustannuksista. Selvityksen ajankohta olisi siten kevään 2024 aikana.

Valmistelija	kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerus, p 040 314 5467
Esittelijä	Kuntakehitysjohtaja Gummerus Vesa
Päätösehdotus	Kuntakehityslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että aloitteessa esitetyn kutsukyytipalvelun vaihtoehdot ja kustannukset arvioidaan seuraavan liikennepalveluselvityksen päivityksen yhteydessä.
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Liite 1. Mäntsälän liikennepalveluselvitys 2018 loppuraportti

Kunnanhallitus 13.02.2023 § 35

Esittelijä	Kunnanjohtaja Laurila Hannu
Päätösehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy ja merkitsee tiedoksi kuntakehityslautakunnan päätöksen 25.1.2023 koskien valtuustoaloitetta kutsukyyti Mäntsälän sisäiseen liikenteeseen. Kunnanhallitus lähettää aloitteen käsittelyn edelleen valtuustolle tiedoksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Liite 1. Mäntsälän liikennepalveluselvitys 2018 loppuraportti

Päätösehdotus	Kuntakehityslautakunta hyväksyy asiakohdassa olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus ja edelleen kunnanvaltuusto toteavat valtuustoaloitteen vastatuksi ja asian loppuun käsittelyksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Liite 1. Mäntsälän liikennepalveluselvitys 2018 loppuraportti

Liikennepalveluselvitys on valmistunut kesällä 2024 ja julkaistu kunnan internetsivuilla osoitteessa
<https://www.mantsala.fi/app/uploads/sites/2/2024/07/liikennepalveluselvitys-2024.pdf>

Palvelu- tai kutsuliikenteen hinta-arvio joukkoliikenteen kalustolla on noin 50 000 e vuodessa yhtä linja-autoa kohden (ei matalalattia-ajoneuvo) ja 100 000 e vuodessa esteetöntä linja-autoa kohden (matalalattia-ajoneuvo).

On alustavasti arvioitu, että yhdellä linja-autolla ja kuljettajalla voisi toteuttaa arkipäiviin sijoittuvan palvelu- tai kutsuliikenteen palvelun, joka ajoittuisi arkipäiville (arviolta klo 6.30-17.30 välille). Alustavassa palvelusisällössä esimerkkinä on käytetty luonnosta, jossa aamu- ja iltapäiviin tulisi kirkonkylän keskustaan sijoittuvaa ja rautatieasemalle suuntautuva joukkoliikennettä nonstop- tai kutsukyytiperiaatteella klo 6.30-9.00 ja klo 14.30-17.30 välisenä aikana. Näiden kellonaikojen välisenä aikana kalusto suuntautuisi hakemaan kylien asukkaita kirkonkylälle kutsuliikenteenä esimerkiksi klo 9.00-10.30. Tämän jälkeen kuljettajalla olisi työaikalain määrittelemä lepoaika klo 10.30-12.00, jonka jälkeen toteutettaisiin paluuliikenne takaisin kirkonkylältä kylien suuntaan.

Yhden auton mallissa toteutus vuorojen osalta olisi, että eri arkipäivinä toteutettaisiin eri kyliltä kirkonkylälle suuntautuvia palveluvuoroja. Esimerkiksi maanantaipäivät voitaisiin varata Mäntsälän eteläisten kylien palveluliikenteelle, tiistait läntisten kylien palveluliikenteelle, keskiviikot itäisten kylien palveluliikenteelle ja torstait pohjoisten kylien palveluliikenneliikenteelle sekä perjantait kirkonkylän sisäiseen palveluliikenteen käyttöön klo 9.00-14.00 välisenä aikana.

Alustavassa palvelusisältöluonnoksessa esitetyt ajat ovat arvioita ja mahdollisen palvelu- tai kutsuliikenteen sisältö tulee suunnitella tarkemmin.

Joukkoliikenteen palveluihin on mahdollista hakea valtion liikkumisen ohjauksen valtionavustusta liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta (esimerkiksi vuonna 2024 hakuaika on 30.11.2024 mennessä).

Kustannus ei sisälly vuoden 2025 talousarvoesitykseen talousarviokehuksesta johtuen.

Tarkempaa suunnittelua ja kilpailutusta liikenteestä voi tehdä vasta jos toiminnalle on rahoitus.

Valmistelija	kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerus, vesa.gummerus@mantsala.fi
Esittelijä	Kuntakehitysjohtaja Gummerus Vesa
Päätösehdotus	Kuntakehityslautakunta hyväksyy asiakohdassa olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus ja edelleen kunnanvaltuusto toteavat valtuustoaloitteen vastatuksi ja asian loppuun käsitellyksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.